

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В СФЕРІ ПРЕВЕНЦІЇ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

високих посадових осіб державних органів. Вони, ці громадяни, забувають, що “купівля” добре може існувати і без законів. Закон же робить підконтрольною лобістську діяльність, а значить, буде принаймні стримувати корумпованість державного апарату.

Отже, на практиці ще довгий час навряд чи вдасться лобізму стати одним з ефективних інструментів формування демократичної політики. Високий ступінь корумпованості, бюрократизм істотно впливають на методи лобістської діяльності. Крім того, суспільна свідомість в Україні, маючи глибокі корені в общинній і соціалістичній психології, поки що сприймає лобізм із великими труднощами, а слово “лобіст” найчастіше використовується як лайливе, з аморально-кримінальним відтінком. Зараз в основному в лобізмі вбачають лише одну сторону – негативну, вкладають у цей термін лише “тіньовий” зміст. Однак, якщо ми вирішили формувати громадянське суспільство, то від лобізму нікуди подітися, бо він виступає своєрідним супутником демократії.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80 с.
2. Банчук М.В. Ідеологія та культура діяльності правозахисних органів України в контексті становлення громадянського суспільства: Політологічний аналіз / АПН України; Інститут вищої освіти. – К.: Юстініан, 2005. – 144 с.
3. Бетец М.В. Лоббизм в правотворческой деятельности. // Правоведение, 1998. – № 1.
4. Білоус А.О. Політико-правові системи: світ і Україна: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. – 2.вид., перероб. і доп. – К.: АМУПП, 2000. – 198 с.

Бабенко Д.В., курсант 3 курсу ННІ№3 НАВС
Науковий керівник: заступник директора ННІ № 3 НАВС з навчально-методичної та наукової роботи, кандидат юридичних наук,
доцент **Комаринська Ю.Б.**

ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНІХ

Процес розслідування злочинів проти чи стосовно неповнолітніх є одним з найскладніших в слідчій практиці. Це зумовлено тим, що дана категорія осіб має специфічні умови проведення слідчих (розшукових) дій стосовно них. Допит неповнолітніх в свою чергу відрізняється від допиту повнолітніх осіб низкою аспектів.

На думку В. Ю. Шепітька допит – це процесуальна дія, яка являє собою регламентований кримінально-процесуальними нормами інформаційно-

психологічний процес спілкування осіб, котрі беруть в ньому участь, спрямований на отримання інформації про відомі допитуваному факти, що мають значення для встановлення істини по справі [1, с. 252].

Під час досудового розслідування допиту належить визначальне місце: з усього бюджету часу, що витрачається слідчим на проведення слідчих (розшукових), інших процесуальних дій, на допит витрачається понад 80%. Допит розглядають як процес передачі слідчому особою, що допитується, інформації про подію, яка розслідується, або про пов'язані з нею обставини й осіб. Але, як спосіб отримання відомостей від особи, якій відомі дані, що цікавлять слідство, допит виступає лише в інформаційному плані [2].

Процесуальні особливості допиту неповнолітніх закріплені в кримінальному процесуальному законодавстві [3].

Авер'янова Т. В. вважає, що тактика допиту неповнолітніх значною мірою обумовлена особливостями їх психіки (підвищеним навіюванням, схильністю до фантазування, високою емоційністю, нестійкістю поведінки), незначним життєвим досвідом, що нерідко призводить до неправильної оцінки ними розслідуваної події в цілому або окремих її елементів [4, с. 593].

Тому ми вважаємо за необхідне звернутись до думки вчених, які займались психологічними факторами допиту малолітніх та неповнолітніх.

У психологічній літературі запропоновано шість вікових груп неповнолітніх: немовля (до 1 року); раннє дитинство (від 1 до 3 років); дошкільний вік (від 3 до 6-7 років); молодший шкільний вік (від 6-7 до 11-12 років); підлітковий вік (від 11-12 до 14-15 років); старший шкільний вік (вік 14 до 18 років);

Вік, починаючи з якого неповнолітній може виступати на допиті як свідок або потерпілий, у кримінальному процесуальному законодавстві не визначений. Практиці розслідування злочинів відомо чимало прикладів, коли діти віком 3-5 років повідомляли на допиті дані, які сприяли встановленню об'єктивної істини у кримінальному провадженні. Водночас дітей рекомендується допитувати тільки у крайніх випадках, бо допит може негативно вплинути на їх психіку [1].

Авраменко С. М. зазначає, що зважаючи на це науковці рекомендувати таку загальну тривалість допиту за участю неповнолітнього (дитини) залежно від віку:

- діти віком до 6 років - тривалість слідчої дії не більше 1 години з перервою не менше 10-20 хв. кожні 30 хв.;
- діти віком 7-9 років - не більше 2 год. 20 хв. із перервами менше 10-20 хв. кожні 35 хв.;
- діти віком 9-10 років - не більше 2 год. 40 хв. із перервами не менше 10-20 хв. кожні 40 хв.;
- діти віком 11-16 років - не більше 3 год. 45 хв. із перервами не менше 15-20 хв. кожні 45 хв.;

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В СФЕРІ ПРЕВЕНЦІЇ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

- діти віком 16-18 років - не більше 4 год. 30 хв. із перервами не менше 20 хв. кожні 1,5 год. [5; 6, с. 240-241].

Під час підготовки до допиту малолітніх або неповнолітніх осіб також слід пам'ятати про дотримання їх прав, адже непоодинокі випадки коли посадові особи вважаючи, що дитина не достатньо доросла щоб мати свою думку і давати оцінку ситуації, нехтують вимогами законодавства в цій галузі.

Серед міжнародних стандартів у галузі дотримання прав та забезпечення потреб дітей груп ризику, одним з документів, в якому найбільш докладно визначаються вимоги до допиту дитини - свідка чи жертви злочинних посягань, є Конвенція Ради Європи № 201 про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального розбещення.

Конвенція № 201 передбачає окремий розділ, який стосується «розслідування, кримінального переслідування та процесуального права». В ст. 35 Конвенції «Опитування дитини» вказується, що кожна держава має вжити необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення:

1. проведення опитувань дитини без необґрунтованої затримки, відразу після повідомлення фактів компетентним органам;
2. проведення опитувань дитини, якщо це необхідно, у спеціально обладнаному та прилаштованому для цих цілей приміщенні;
3. проведення опитувань дитини особою, спеціально підготовленою для цих цілей;
4. проведення всіх опитувань дитини одними й тими самими особами, якщо це можливо та де це доцільно;
5. якомога меншої кількості опитувань і настільки, наскільки це є вкрай необхідним для цілей кримінального провадження;
6. можливості супроводження дитини її законним представником або, де це доцільно, дорослим, якого вона сама вибирає, якщо стосовно цієї особи не буде винесено мотивованого рішення про інше.

Вимагається вжити необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення можливості запису на відеоплівку опитування жертви або, де це доцільно, свідка дитини та прийняття таких відеосвідчень як доказу в суді згідно з нормами її внутрішнього законодавства.

Більшість цих вимог не втілено на рівні національного законодавства України [7].

Висновок. Отже, слід погодитися із криміналістами, процесуалістами та психологами у тому, що однією з основних особливостей при підготовці й проведенні допиту малолітньої чи неповнолітньої особи необхідно дотримуватись не лише кримінально-процесуальних правил, а й рекомендацій вчених та практиків, які досліджували ці питання в різних галузях науки. Насамперед, варто звернути увагу на рекомендації психологів, які більш чітко регламентують час проведення допиту малолітніх і неповнолітніх дітей різного вікового цензу. Також, необхідно брати до уваги

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В СФЕРІ ПРЕВЕНЦІЇ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

обстановку, що склалася, місце проведення допиту, наявність чи відсутність факторів, які можуть впливати на свідчення дитини.

Список використаних джерел:

1. Криміналістика : підручник / за ред. В. Ю. Шепітька. Київ: Ін Юре, 2004. 728 с.
2. Криміналістика: мультимедійний підручник. URL: <https://arm.naiau.kiev.ua/books/kriminalist/info/autors.html>
3. Кримінальний процесуальний кодекс України, Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України»: чинне законодавство з 19 листопада 2-12 року: (офіц. текст). – К.: Поливода А.В., 2012. – 382 с. – (Кодекси України).
4. Криминалистика : учеб. для вузов / Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов и др. Москва : Норма, 2007. 944 с.
5. Авраменко С. М. Розслідування розбещення неповнолітніх: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2017. 200 с URL: http://elar.naiau.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/1941/1/Dis_%D0%90%D0%B2%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf
6. Павлюк Н. В. Використання тактичних прийомів допиту неповнолітніх, спрямованих на нейтралізацію фантазування. *Криміналістика XXI століття* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків 25–26 листоп. 2010 р.) Харків : Право, 2010, С. 427–430.
7. Відповідність процедури допиту малолітніх та неповнолітніх осіб, що стали свідками або потерпіли від злочинних діянь, міжнародним стандартам. URL: <https://rescentre.org.ua/dytyna-svidok/vidpovidnist-protseduri-dopitu-malolitnikh-ta-nepovnolitnikh-osib-scho-stali-svidkami-abo-poterpili-vid-zlochinnikh-dii-an-mizhnarodnim-standartam>.

Чайка А.О., курсант 2 курсу ННІ№3 НАВС
Науковий керівник: заступник директора ННІ № 3 НАВС з навчально-методичної та наукової роботи, кандидат юридичних наук,
Доцент **Комаринська Ю.Б.**

ЗЛОЧИНИ, ВЧИНЕНІ НЕПОВНОЛІТНІМИ НА ҐРУНТІ РАСОВОЇ, НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА РЕЛІГІЙНОЇ ВОРОЖНЕЧІ

Прояви нетерпимості до людей, які відрізняються за кольором шкіри, формою очей, національністю, уподобаннями, релігійними переконаннями тощо в сучасному суспільстві характеризуються доволі ємким терміном «ксенофобія». Слово *ксенофобія* походить від грецького «xenos» – чужий, сторонній і «phobos» – страх. **Ксенофобія** - прояв нав'язливого страху,